

Ronca la cova rodona,
Fingint á cada cop d' ona
Bramuls de monstre furiós;
Y xucla l'aigua y la llansa:
Si'l sol á ferirla alcansa,
Per entre l'escuma dansa
Un íris maravellós.

Allá hont la mar més s'arbora,
Dins l'escuma bullidora,
Los monstruosos esculls
Cobrar la vida pare xen...
Y guaytan, y despare xen,
Com los molars que's dalexen
Entre les ones raulls.

La fantástica montanya
Mes alta sembla y extranya
Ab lo front mitx encubert.
La roca immòvil, aspriva,
'Par que guayti pensativa
Com mira lo temps qu'arriba
La gran Esfinx del desert.

Allá baix, dins la calanca,
Jau demunt l'arena blanca
Lo llahut del pescadòr.
Vola planyent la gavina;

Y ágil l'águila marina
Revolta'l Cap, que s'empina,
Formidable *Adamastor*. (*)

Oh tú, qu'ab art fatigosa
Cercas la forma grandiosa
De lo sublim anyorat,
Vina á veure una vegada
Nostra ribera esquerpada,
Obra de Deu que inspirada
Va esculpint la Tempestat.

Y aquesta es l' hora joh poeta!
Quant la ventada desfeta
Vola devant del Senyor,
Dins la nubolada obscura
La ribera's transfigura:
També la baxa natura
Té son moment de Thabor!

1881.

(*) *Adamastor* nom d'un gegant fabulós, ab lo qual se personifica'l cap de les *Tormentes*, are anomenat de *Bona-Esperanza*, en lo gran poema portugués de Camoens.

EPITAFI

VISQUE... Dins l'ombra augusta de sa vida,
Ningú hi va veure sino l'ull de Déu;
Y l mon lleuger, que de lo gran s'oblida,
S'oblidá d' aquell cor, que no era seu.

Sufri... Les dolses llàgrimes, filtrades
D' aquella vida en los secrets fondals,
Fabricaren, caiguent purificades,
Tresors de maravelles virginals.

Així, dins coves hont sols Déu habita,
Les gotes d'aigua, com á plors caiguent,
Fan obres de bellesa may descrita,
Temples del Esperit Omnipotent!

CANSÓ DELS PELEGRINS

DE LLUCH

(JULIOL — 1883.)

DINS el cor de la montanya,
Mallorca guarda un tresor.
Germans, en santa companya
Pujem á la *Casa d'or*.
Anem ab handera alsada
Com un exèrcit de pau...
Verge de Lluch coronada,
Demunt Mallorca reinau!

Maria te santuaris
 Per tot aquest reyne bell;
 Però entre puigs solitaris,
 Com á Reina, té un castell.
 Just es que sia adorada
 Dins un tan noble palau.
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

Salut, bellesa y frescura
 Troba á Lluch el pelegrí
 Y una saba antiga y pura
 Que fa'l cor més mallorquí.
 Vida dels avis honrada
 Pareix qu' á Lluch alenau...
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

L'augusta pau seu á l'ombra
 Dels arbres patriarcals,
 Y en sant esglay allá assombra
 La grandesa dels penyals.
 En magestat assentada
 Molt bé la Verge hi escau.
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

Si olors del camp dú l'oratge,
 Es que cerca l'oració...
 La veu del torrent salvatge
 Diu la antiga tradició:
 La *Bella-dona* salvada
 Tothom recorda en el Grau.
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

Lluch per Mallorca es encare
 Lo sant recó de la llar:
 Y dins la llar de sa mare
 ¿Quin cor no's logra escalfar?
 Nostra súplica inflamada
 ¡Mare! aquí dins ascoltau.
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

Pelegrins de tota l'Illa
 Feim presentalla del cor:
 Per cada ofrena senzilla,
 Maria dona un tresor.
 Lo bé que mes vos agrada
 Per demunt tots escampau...
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

Aquest' Illa, que treguéreu
 Del poder del infehel,
 Sia, com vos la volguéreau,
 Planter de vides pe'l cel.
 De bell nou s'es consagrada
 Are á vos que l'amparau.
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

Dau l'oli pur á la serra,
 Dau á n' el pla fonts de vi;
 Sian los fruyts de la terra
 Semblansa d'un fruyt mes fí:
 Donau sempre bona anyada
 De caritat y de pau...
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

De les plagues forasteres
 Allunyau l' impur alé;
 Sian les nostres riberes
 Grans mürades de la fé.
 La pietat arrelada
 Floresca á n' aqueix cel blau.
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

1882.

À MON AMICH M. R.

PER LA SEUA MISSA-NÒVA

AVUV, qu' entre dolsures y abismes de misteri,
 Has fet, en les primícies d' altíssim ministeri,
 Baxar l' Omnipotent,
 ¡Amich! ¿qui't donaria casons prou inspirades?
 ¡Ah! dexa que jo besi aqueixes mans sagradas
 Y calli reverent.

¿Qué pot cantar la lira si l' harpa del santuari
 No troba veu tan alta que ton poder declari?
 ¡Levita nou ungit!
 No mes un cantic digne sé jo per tal ventura,
 Lo dols *epitalami* que's diuen ab veu pura
 Jesús y l' esperit.

¡Oh! sia aquest el cántich qu' ascoltis en tal dia,
 Qu' ascoltis are y sempre, del mon per l'aspra via,
 En calma ó temporal:
 Es lo cantar dolcíssim que tot ho venç y amansa,
 Qu' encen y purifica, y que la patria alcansa
 Del cántich eternal!

1884.

LLUCH

PER LA CORONA POÉTICA I E LA MARE DE DEU

LLOCH de montanyes y neu
 — Excelsitut y puresa —
 Significansa du impresa
 De vos joh Mare de Deu!
 Cor alt y net d'impuresa
 Lluch te demana, roméu.

Lloch d'aspriva soledat
 Fora del mon 'par que sia;...
 Son niu de pau hi faria
 Lo goig del mon desterrat;
 ¡Lluny d'aquí folla alegria,
 Mal del-liri del pecat!

Lloch sanitós d' aire fi,
D'aigua corrent, exquisida...
Vents que renován la vida,
Fonts de gracies hi ha aquí.
Ab l'ànima recullida
Vés per Lluch, bon pelegrí.

Lloch ple d' aroma boscá,
Com de mística unció...
La nostra honrada avió,
Aquí sos cors exhala.
Lluch es casa d' oració:
¡Venturós qui hi pregará!

De perles fines y d'or
La gran Reina hem coronada;
Corona molt més preuada
Vol ella per son tresor:
Corona d'amor, brufada
Ab les llàgrimes del cor,

1884.

CÁNTICH

PER LA IEDICACIÓ DE LA CAPELLA DE BELLVER

A vos, Reina y Mare, los himnes de gloria,
Á vos qu'á Mallorca volguéreu baxar!
Al lloch del prodigi, per ferne memoria,
Mallorca agrahida vos alsa un altar.
¡Per trono de gracies vallaulo acéptar!

De Bellver á la falda florida
Poch á poch un vellet caminava:
Si'l seu pas fatigós s'aturava;
Ben amunt feya via'l seu cor.
Duya ab má tremolosa'l rosari,
Y cap gra del rosari movia
Que no mes dins un' Ave-Maria
Mel brescava de mística flor. (1)

Era Alonso l' humil, que tenia (2)
 L' obehir per suprema victoria,
 L' humiliarse per tota sa gloria,
 Per delicies l' aspror de la fèl.
 ¡Ah! sos ulls richs de llàgrimes duyan
 La claror que l's dimonis aterra:
 Acalats, benehian la terra,
 Axecats, alegravan el cel.

¡Admirable vellet! Com esqueya,
 Ab sos anys y se gran penitencia,
 La frescor d' una nova innocència
 Que nodria aquell cos dolorós.
 Per son front penitent se posavan
 Cántichs d' àngel, visions falagueres,
 Com revoltan gentils cadernes
 La floreta del cart espinós. (3)

Humildat, qui dirá tes grandeses?
 Per tú Deu devallaya á Maria,
 Per tú Alonso lográ en aquell dia
 Que la Reina del cel devallás.
 Cel de céls la gran Verge traspessa;
 Més qu' estrelles y sols ella brilla,
 Y s' atura demunt aquest' Illa:
 ¡Consagrada, Mallorca, ja estás!

Resplandors, melodies, aromes
 Enrevoltan el Sant... (no es del-liri!)
 Y, ab un vel*de blancura de lliri,
 Va Maria aquell front á axugar.
 Les paraules qu' allá se digueren
 En cap llengua del mon se dirian:
 Les montanyes de goig s' extremian,
 Adoravan les ones del mar.

¡Oh! benhajas, diada de festa
 Que revivas la gran recordansa:
 Serás dia també d' esperansa
 Per lo poble fehel mallorquí.
 Fita bella será dins l' historia
 L' altar nou que Mallorca devia...
 Aquí l' peu estampava Maria:
 ¡Font de gracies segura hi ha aquí!

¡Oh, company de Jesús, gloria nostra,
 Que de terres llunyanas vengueres
 Per fruytar en aquestes riberes
 Vida nova d' humil perfecció;
 Reb y ampara á Mallorca: ella es teua;
 La t' donaren Jesús y Maria,
 Quant ton cor tot humil se fomia
 Dins el cel, en suprema visió. (4)

NOTES

(1) Que no més dins un' Ave-Maria, etc.
Es tradició que l'Benaventurat al qual se fa referència comensà l'Ave-Maria sortint del col·legi de Monte-Sion y no l'acabà en tot lo camí de Bellver, contemplant la salutació anglesa.

(2) Alonso Rodriguez natural de Segovia, que viudo entrà en la Companyia de Jesús, de la qual fou Coadjutor en aquesta illa de Mallorca.

(3) Les caderneres tenen especial predilecció per la flor del cart, com han notat los pagesos. No dexa de tenir sentit espiritual aquesta preferència d'uns ancells cantadors y hermosos per la floreta morada d' una planta espinosa.

(4) ...En suprema visió.
A les derreries de la seua vida, tengué l'Beato Alonso una visió en que Maria Santíssima l'presentava á la Trinitat y uns àngels extenian devant ell un mapa de Mallorca, en senyal de qu'ell seria protector d'aquesta terra.

LA LLEGENDA

DEL PUIG DE POLLensa

I

LES ERMITANES

ALTARS son les montanyes
De bon aroma ungits:
Com l'àguila s'hi posa
La gloria de Deu.viu.
Pareixen grans onades
Qu'alsá al espay sens fi
La terra conmoguda
Per un immens desitx.
Bé estan en la montanya
Los cors mes escullits:

Pregant s'hi transfiguran,
Semblants á Jesucrist.
Montanya de Ca'n Sales,
Tú bé ho podrias dir,
Que de tres santes fores
L'estatge benehit!
Tres dones que semblavan,
Allá, dalt l'aspre cim,
Present qu'à n'el cel feya
La vall dels pollensins.
Una endolada viuda
Com la violeta humil,
Les altres dues verges
Com lliris no cullits.
Nomia una Simona,
L'altra era Dolsa Albí
Y l'altra de Floreta
Portava 'l nom senzill.
Del cel colomes castes
Amunt feren el niu:
Allá l mon no hi sabia,
Però los àngels sí.
De yida d'ermitanes
En lo rigor aspriu,
Trobavan la delicia
Del místich paradís.
Bons eran tots sos dies,
D' hivern com en l'estiu,
Fruytant en bones obres
Y en bon amor florint.

Flòrs de tot l'any hermoses,
Los pensaments senzills
Al raig del sol obrían
Y á l'ombra de la nit.
De básam y de llàgrimes
Lo cor tenian rich,
Dolcissim, com la bresca
De mel de romaní.
Pregaries : prenian
De la remor dels pins,
De les augustes penyes,
Repòs contemplatiu.
D'allá, bé descubrian
Lo bò d'aquest país;
Sols lo millor no hu veyan,
Qu' eran les tres humils!

La costa de Ca'n Sales
Pujau 'oh pollensins!
Veureu encara senyeres
Del ermitatge antich.
Passaren cinch centuries
Des que se va abolir,
Y encara hi ha l'aroma
D'aquells tres cors humils.
La tòrtora hi suspira
Son cant suau y trist...
Y es veu de les ruines
Que parla al esperit.

II

LA VISIÓ

Es l' hora de la pau.
Allá, sobre 'l mar blau,
S' adorm el dia;
Y misteriós el vent
Escampa dolsament:
Ave, Maria!

Ja'l cel com un safir
Comensa á descúvrir
Sa pedreria;
Y exint l'estel brillant
Saluda tremolant:
Ave, Maria!

Es l' hora en que 'l catiu
Anyora 'l camp nadiu
Més que de dia;
Y l' ànima' fehel
Suspira més pe 'l cel:
Ave, Maria!

Les dones del desert,
Ab lo seu cor obert
A l' harmonia,
Comensan l' oració...
Mes jah! ¿quina visió
Les extasia?

El Puig, que just devant
D' aquell paratge sant
Se descubria,
Floreix en viva llum
Y vessa rich perfum
De melodia.

Y es llum de tal claror,
Que 'l bell estel d'amor
S' hi eclipsaria;
Y es tan excels cantar,
Qu 'l temps per asçòltar
Ja no fa via.

La nit, del vel obscur,
Degota un rou mes pur,
Dolsa ambrosia,
Encant de tal dolsor
Qu'adorm, ab la dolor,
La malaltia.

¡Oh santa nit de Deu,
Qui'l nou misteri teu
Descubriria?
Les dones d' oració
No saben tal visió
Que'ls anuncia.

Si no'ls ho diu el cel
Tal volta'l cor fehel
Les ho diria...
¡Ah! l'cor be les ho diu
Tot resonant festiu:
Ave, Maria!

Un dissapte bell d' Abril;
En que'l Puig se coroná
Prou ne guardan dins el cor
Les tres dones penitents
Fentne festa tot seguit
Fentne festa 'ls ha passat
Ja dissapte torna esser,
Ja s'en puja de la vall
Lluny y fondo lo ressò

— fou la nit clara
— de lluminaria.
— la recordansa
— de la montanya.
— (ditxosa octaya)
— una setmana.
— vé l' hora baxa...
— encatifada
— de la campana;

Ja la nit reina de pau — s'adorm en calma;
Ja es tot fosca, y dalt el Puig — ja trenca un'auba!
¡Cors que veys la llum del cel — á la montanya,
Daune noves al poblat — que no l'alcansa!
Noves donan al confés — les ermitanes,
Al confes noves han dat — del bell miracle.
Ja pe'l poble pollensí — la veu s'escampa.
¿Qué será, que no será?
Y se miran el bell Puig — tothom demana;
Com un trono protector — que devant s'alsà,
Diu que ja dels sarrahins — de l'encontrada.
De Maria á n'aquest Puig — l'antiga rassa
— l'anomenava.

III.

INVENCIÓ DE LA SAGRADA IMATGE

NALESTA's desperta l'auba
 D'una diada de Maig,
 Les campanes de Pollensa
 L'escometen repicant;
 Y en processó jamay vista
 Del poble petits y grans,
 Tothom ab un cor, s'en pujan
 Cap á n'el Puig empinat.
 Allá 'ls sacerdots salmetjan
 Ab la creu alta devant;
 Y's sent lo resar del poble
 Com la remor d'un axam,
 Que pe'l coster floridíssim
 Molt bellament hi escau.
 Si penosa es la pujada
 Sense camí ni tirany,
 L'esperansa es falaguera
 Y'l fervor agoserat!
 Entre plantes atepides
 La gentada s'obri pas,
 Y'ls peus dels devots perfuman

Verges floretes del camp.
 Ja mes amunt sols trepitjan
 Blaves roques desiguals,
 Y ja escampan la mirada
 Tot al entorn; ja son dalt!
 Ravells y mates sols troban
 Demunt aquell cim tot ras;
 Y la gent sols no hi descansa,
 Que no reposa l'afany.
 De sopte crida ¡miracle!
 La veu pura d'un infant;
 Y tothom s'arremolina
 Prop d'un ravell qu'es mes alt.
 Dins el ravell ¡oh prodigi!
 ¡Oh rich tresor afinat!
 Una imatge de Maria
 Veuen los ulls assombrats.
 Rompudes cauen en terra
 Les rames que hi ha devant;
 Les altres fan á l'imatge
 Dosser d'humil magestat.
 De jonolls devant la Verge
 Tothom á tal vista cau,
 Y dels cors brolla la Salve
 Mes fervorosa que may.
 ¡Salve! 'ls sacerdots li diuen
 Ab solemne magestat,
 Lo poble ab suspirs confusos...
 Y'ls cors mes dolços plorant!

À la Reina de l'altura
 Los peus li van á besar,
 Á dins son trono de rames,
 Tots son humils cortesans.
 D'un en un, tothom l' adora;
 Y molts li donan, passant,
 En lloch d' ofrena piadosa,
 Un mot del cor inspirat.
 ¡Oh amorosa lletania,
 Qui te pogués conservar
 Per ferne un collar de perles
 Á la Verge dels penyals!

«Dolsa glòria de Pollensa,
 Vos ne durem allá baix;
 Y honrada sereu del poble
 Sobre digníssim altar.»
 Axò diuen á la Verge
 Los sacerdots y jurats,
 Y prenen l' augusta Imatge
 Per tornarsen á la vall.
 La processó ja fa via,
 La figura axecan ja...
 Però ¡miracle! es tornada
 Tan faxuga per baxar,
 Que del cim no la mouria
 Ni la forsa d' un gegant:
 Demunt el Puig l' ha fixada
 La divina voluntat!

Prou que ho enten la fe viva
 Dels pollensins al instant,
 Y del ravell en les rames
 L' Imatge tornan posar.
 Per tenda y dosser hi dexan
 La bandera de domás,
 Que'ls pelegrins venturosos
 Conduïf fins allá dalt.
 Poncella es allò d' un temple
 Qu' allá mateix alsarán,
 Castell excels de la Reina
 Demunt son poble estimat.
 ¡Ah! l' Puig de Santa Maria
 Ja n' es el trono real!...

Dins lo camaril de rames
 La Mare de Deu román:
 Los que devallan s' hi giran
 Fins que la poden mirar;
 Y un amorós á-reveure
 Dins cada mirada hi ha,
 Com l' á-reveure que donan
 Les flors á n' el sol de Maig.